

Патријарх Порфирије: Зло је уписало себи још један добитак, човек је поражен, а Бог који хоће мир међу људима још једном је изневерен, и то како!

Беседа Његове Светости Патријарха српског г. Порфирија одржана 4. августа 2021. године у земунском насељу Бусије после помена Србима пострадалим у злочиначкој акцији хрватске војске и полиције „Олуја“

У име Оца и Сина и Светога Духа,

Сабрали смо се овде у име Божје, драга браћо и сестре, да се помолимо васкрсом Господу Исусу Христу да у своје наручје прими све наше рођаке, суседе, суграђане, невино пострадале страшних августовских дана 1995. године; и не само тада, него и пре тога: од Задарске кристалне ноћи, преко страдања у Медаку и личким селима; до Пакраца и западнославонских села. Све невино побијене у градовима и селима, по улицама и њивама, у кућама и становима. Сабрали смо се да се молитвено сетимо небивалог по размерама на европским просторима насилног егзодуса нашег народа са подручја Далмације, Баније, Кордуна, Лике и западне Славоније. Све је то камичак у мозаику наших новијих страдања и распећа, заједно са Јадовном, Јастребарским, Млаком, Глином и Јасеновцем, стравичним логором смрти из којег су последњих неколико преживелих данас са нама, чијим се страдањима до земље клањамо, целивајући њихове стопе. Са нама је мистично и Свети мученик Вукашин јасеновачки из Клепаца чије потресне

речи: „Само ти дијете ради свој посао“ – упућене монструму, лишеном сваког људског лика, јесу пример парадоксалног тријумфа праведне жртве над злом, као и пројава људском уму непојмљиве Божије логике, која се открива као тајна крста и васкрсења. Зато је, имајући искуство правде и љубави Божије, блаженопочивши патријарх Герман на том месту могао рећи: „Не смемо заборавити, али морамо опростити“.

Као митрополит загребачко-љубљански много пута сам био у Далмацији, и заволео ту кршну, шкрту, али и благословену земљу. Мало где ми је небо било тако близу као тамо. Упознао сам и заволео њене људе као своју браћу, православне честите Србе, али и многе добре Хрвате, који су вековима на тим просторима упућени једни на друге заједно живели, међусобно се обогаћивали, чак постајали сродници, али имали и неспоразуме и сукобе, и исто тако сами проналазили начине да заједно иду даље. Сигуран сам да многи међу вама и поред бола и патње коју носите због пострадалих ближњих, због сећања на остављене домове и огњишта ипак делите моје искуство. Зато се питам: ко је добитник вашим прогоном? Остала је само пуста, празна, необрађена земља. Зло је уписало себи још један добитак, човек је поражен, а Бог, који хоће мир међу људима, још једном је изневерен, и то како!

Сабрали смо се данас да гласно кажемо да не заборављамо оне крајеве у којима смо се мајчиним млеком хранили, и то не само ми, него и наши преци, који су се вековима рађали у Далмацији, на Кордуну, у Лици, Банији, Славонији, по градовима и селима читаве данашње Хрватске. И даље у срцу чувамо немањићке далматинске манастире из 13. и 14. века, и друге светиње, у којима се, долазећи са свих страна света, окупљамо, као и градове и села које су подизали наши преци; не заборављамо у песмама опеване ускоке који су бранили ту земљу и све који су у војној граници штитили Европу од Турака. Памтимо Петра Прерадовића, Владана Десницу, Николу Теслу, Милутина Миланковића и сваког уметника, научника, философа, који су доприносили култури не само српског народа, већ и хрватског и свих народа света. Знам да сте овде свили ново гнездо, али да сте срцем и душом у вашој Далмацији и другим крајевима.

Молећи се данас за пострадале, за наше ближње, не желимо да, злоупотребљавајући жртве, продубљујемо спиралу сукоба, нити да водимо ратове комеморативним политикама сећања, а још мање да уђемо у матрицу запомагања и паралишемо себе затварањем у трајно, беспомоћно и безизлазно стање жртве. Наратив жртве, као једини могући, не може бити

покретач и извор надахнућа. Пре је трајна мука и пакао. Такав наратив укида способност издизања и наставак живота пуним плућима. Ви, овде у Бусијама, подигли сте куће, школу, свети храм, велику амбуланту, гајите децу за још бољи и срећнији живот, упркос свему, гледате ка будућности са надом и оптимизмом; узор сте свима који су били принуђени да напусте родну груду, па и другима који имају мање проблеме од вас, како да се и они издигну и стваралачки наставе даље.

Наш народ је толико пута, баш кроз страдање и жртву, освајао искуство слободе и васкрсења, досежући максималне границе људског и хришћанског постојања на земљи. Као хришћани знамо да је свака невина жртва у Христу, већ сада и овде део славе и тријумфа. Крст Христов је *par excellence* жртва, као што је и Његово васкрсење *par excellence* победа. У тој жртви и победи налазимо наду у коначну правду Божију, чак и кад правда људска затаји. Апостол Павле од најранијих времена сведочи да за разлику од оних који траже знаке и мудрост ми хришћани „проповедамо Христа распетог“ „силу и премудрост Божију“, који је једнима саблазан, а другима лудост. Коначни суд не припада нама, него Божијој праведној љубави. У светлу Христових речи – „Блажени гладни и жедни правде, јер ће се наситити“ – треба разумети одакле је, у страшноме болу и патњи, црпео снагу и спокој Вукашин из Клепаца, као и толики страдалници из нашег рода.

Вером у љубав Христову, молитвом и јеванђелским животом и ми кроз крст и страдање можемо надрасти себе и обновити се као Богу мили људи који знају ко су и шта су, поштују и негују своје, и с поштовањем се опходе према другом и другачијем. Само је питање, да ли смо хришћани, и да ли је реч Божија за нас меродавна. Ако то јесмо суштински, а не само декларативно, онда ћемо и поред свих тешкоћа дати све од себе у изградњи мира. У таквом подухвату, озареном небеском правдом, у којој ће се исправљење историјских неправди решити мерилима која нису појмљива нашем уму, али која ће свакоме дати по делима његовим. Нису нам потребни самозвани миротворци као посредници, јер су они често вођени нама непознатим интересима. Под плаштом миротворства они нам неретко намећу формуле наших неспоразума са другима, као језичке, семантичке и мислене логоре, у које нас онда принудно смештају и заувек дефинишу. На тај начин, не само да не помажу већ стварају веће поларизације и непремостиве јазове. Нама је суштински потребан распети и васкрсли Христос, мир и правда Његова, то је једини језик којим ћемо заиста проговорити тако да нас сви чују и који ће нас заиста умирити.

За тај мир се молимо данас. Памтимо пострадале ближње, али не злопамтимо! Освета и мржња умртвљују онога ко је опседнут њима. Стога, док у молитви помињемо наше страдале родитеље, браћу, сестре, чељад, митраљирану на Петровачкој цести и другде, упутимо једну мисао Господу да у своја недра прихвати и загрли и друге невинне, у трагичном рату страдале, без обзира којој вери и народу припадају. Бог не броји чијих је жртава више, а чијих је мање, пред Њим су све жртве исте, звале се оне Јован, Јозо или Јусуф. И када се у молитви сећамо страдалих суседа, Хрвата католика, Бошњака Бошњака муслимана, обрадоваће се, тамо на небу, и наши ближњи, јер ће видети да смо озарени Христом разумели трагику историјских сукоба. На то нас обавезује сам Христос, који је у вечно вредном низу блаженстава на Гори, као лествама које узводе на небеса, одмах иза онога "блажени гладни и жедни правде" додао "блажени милостиви, јер ће бити помиловани". И потом, блажени су, браћо и сестре, миротворци, јер ће се заиста показати као синови Божији. Не престати гладовати и жеднети за правдом Божијом, а бити милостив и миротворив – е, то је јеванђелски пут задат свим хришћанима, а дубоко верујем, и свим људима. Зато се молимо да на његовом остварењу више не буде промашаја.

Молим се, носећи вас све у срцу да својом вером, надом и љубављу будемо већи од почињеног зла које нас је све понизило, те без осветничких мисли, препуштајући се правди Божијој, чувамо чисто сећање на наше недужне жртве, лечимо рањене душе, градимо поверење и разумевање међу појединцима и народима и тако јеванђелским путем постављамо чврсте темеље бољој и праведнијој будућности за сваког појединца и сваки народ.

Данас учинисмо помен свим пострадалима, који је, међутим и опомена и позив да се свим силама супротставимо сваком прогону и погрому било кога и било где!

Вјечнаја памјат свој нашој браћи и сестрам пострадалим у војној операцији Олуја!

spc.rs